

Hope College

Hope College Digital Commons

Van Raalte Papers: 1840-1849

Van Raalte Papers

2-6-1846

Letter from G. Groen van Prinsterer to J. T. Bodel Nijenhuis

G. Groen van Prinsterer

Henry ten Hoor

Follow this and additional works at: https://digitalcommons.hope.edu/vrp_1840s

The original documents are held in the National Archives of the Netherlands. This digitized material is intended for personal research/study only. The original documents may not be reproduced for commercial use in any form or by any means, electronic or mechanical, without permission in writing from the [National Archives of the Netherlands](#).

Recommended Citation

Groen van Prinsterer, G. and ten Hoor, Henry, "Letter from G. Groen van Prinsterer to J. T. Bodel Nijenhuis" (1846). *Van Raalte Papers: 1840-1849*. 71.

https://digitalcommons.hope.edu/vrp_1840s/71

This Book is brought to you for free and open access by the Van Raalte Papers at Hope College Digital Commons. It has been accepted for inclusion in Van Raalte Papers: 1840-1849 by an authorized administrator of Hope College Digital Commons. For more information, please contact digitalcommons@hope.edu.

February 6, 1846

A letter of G. Groen Van Prinsterer to J. T. Bodel Nijenhuis about another meeting of the "Christen Vrienden," the previous one being January 28, 1846, indicating that 42 people were present including Callenbach, Heldring, Brummelkamp, and Scholte. Van Raalte is not present because Brummelkamp was? The issue of education was discussed.

In Dutch; translation by Dr. Henry ten Hoor, 2000.

Printed original in the Groen Van Prinsterer Archives, Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, Rijksarchief, Zuid Holland, item 1021, p. 727.

6/2 '46

*

1021. GROEN AAN J. T. BODEL NIJENHUIS, 6 Febr. 1846 ¹⁾.

-- Wij hadden het op de bijeenkomst te Amsterdam ²⁾ zeer goed: 42 personen; ook Ds. Callenbach, Heldring, Verf ³⁾, Westhoff, Jamieson ⁴⁾, Sécretan, De Liefde, Brummelkamp, Scholte. De zaak van het onderwijs is besproken. Ook andere punten, bijv. de mogelijkheid om eene nadere vereeniging te vormen. Er was over het algemeen eene zeer aangename stemming. Er zijn belangrijke mededeelingen, raadgevingen, enz. geweest. -- Den 9den kan ik niet komen. Liever bezoek ik u eens wat later, wanneer gij in geen buitengewone drukte zijt. -- Van Mackay kan ik u weinig mededeelen. Zijne bekende denkwijz zal hem geen goed gedaan hebben; maar ik zou niet durven zeggen dat zij als de oorzaak van zijn verlaten van het Hof moet worden beschouwd ⁵⁾. -----

?

1022. C. M. VAN DER KEMP AAN GROEN, 10 Febr. 1846 ⁶⁾.

Hiernevens iets voor de predikanten van het Waadland. Ik kan mij nog niet geheel met hunnen stap vereenigen ⁷⁾. In uw gedrukt relaas ⁸⁾ zegt gij slechts, dat zij hunne officiële functiën hebben nedergelegd, maar zij zijn veel verder gegaan en hebben een formeel afscheid van hunne gemeenten genomen en alzoo verklaard, dat zij geene functiën *hoegenaamd* meer jegens die gemeenten als zoodanig willen uitoefenen, al is het dat zij hunne woonplaatsen niet willen verlaten en nog omtrent *enkelen* hunner voormalige gemeenteleden hunne bediening wenschen voort te zetten. Die kerkelijke vereenigingen, waarin zij als leeraars fungeerden, waren toch *Christelijke gemeenten*; en hoe het dan goed te keuren, dat zij, op grond dat zij door het Gouvernement verdrakt worden, hunne gemeenten vaarwel zeggen? Zij hadden, dunkt mij, eenvoudig behooren te verklaren, dat zij aan geene *onchristelijke* orders van het Gouvernement voldoen wilden, en dan voorts blijven op hunne posten en voortgaan in hunne bedieningen, tenzij daarin *feitelijk* door het Gouvernement belet wordende. -- In uwe laatste lezing ⁹⁾ heb ik mij

- 1) Uit [^{'s}-Gravenhage].
- 2) De tweede bijeenkomst der Chr. Vrienden, 28 Jan. 1846, vgl. nos. 1011 en 1016.
- 3) H. A. Verf (1790-1850); sinds 1813 pred. te Hindelopen, waar hij tevens rector der Lat. school was; vgl. *BW.*; *PG.*
- 4) W. Jamieson (1809-1869); 1836 pred. Eng. Episcop. kerk te Amsterdam; vgl. *BW.*; *PG.*
- 5) Mackay had in 1846 zijn betrekking als kamerheer bij den Prins en Prinses van Oranje verlaten. De oorzaak is wel geweest het misnoegen tusschen de jonge echtgenooten.
- 6) Uit ^{'s}-Gravenhage.
- 7) De nieuwe radicale Regeering, gevormd na de revolutie van 14 Febr. 1845, vgl. p. 660, noot 2, eischte erkenning van de staatsambtenaren, waartoe ook de predikanten gerekend werden. Verscheidene maakten eonig voorbehoud, en toen de Regeering 20 Mei had besloten een wet voor te bereiden, waarbij alle religieuze bijeenkomsten buiten de gewone kerkdiensten verboden werden, kwamen vele predikanten bijeen om te beraadslagen, wat hun te doen stond. 29 Juli werd ter begeloiding van de nieuwe grondwet een proclamatie uitgevaardigd, welke men 3 Aug. van de kansels moest voorlezen. Veertig predikanten weigerden dit en werden dientengevolge 3 Nov. geschorst. Daarop namen 12 Nov. 180 predikanten hun ontslag; zoodoende ontstond de 'égliise libre', die in Juni 1846 haar eerste synode hield; vgl. no. 990*; *Rambert: Vinet*, p. 498 vlg.
- 8) Het in no. 1024 genoemde blaadje over *le Canton de Vaud*; niet aanwezig. Vgl. *The Witness*, 28 Febr. 1846, waarin een brief is afgedrukt van Groen aan den uitgever van *l'Avenir*, gedateerd 20 Jan. 1846, bevattende een op een 15 Jan. 1846 ten huize van Groen gehouden bidstond opgestelde sympathiebetuiging met de vervolgte Christenen in Waadland.
- 9) Vgl. *Ongelooft en Revolutie*, p. 224/58.

Groen v. Prinseneren
Koninglijke Bibliotheek
Den Haag.

Groen to J.T.Bodel Nijenhuis, 6 Feb. 1846

We had a very good meeting in Amsterdam: 42 persons; also Rev. Callenback, Heldring, Verf, Westhoff, Jamieson, Secretan, De Liefde, Brummelkamp, Scholte. The matter of education was discussed. Also other matters, for example, the forming of a more smaller group. There was generally a very pleasant mood. There were important announcements and suggestions. I cannot come on the 9th. It is better that I visit you sometime later when you are not unusually busy. I can tell you little about Mackay. His known ideas will not have done him much good, but I would not dare to say that they should be viewed as the cause for his leaving the Hof.

Tr.: H. ten Hoor